

Keuzedelen uitgelegd

Hoe het systeem echt werkt — van wettelijke basis tot certificering

keuzedelen.info • Editie 2026

Inhoud

1. Het moment waarop niemand weet waar het over gaat — ouderavond, mailbox, SLB-gesprek
2. De bouw van een mbo-opleiding: kwalificatiedossier + keuzedelen
3. Studielast in SBU: hoeveel uur is een keuzedeel echt?
4. Vijf aarden van keuzedelen — en wat ze betekenen voor de student
5. Hoe een keuzedeel wordt aangeboden, gevolgd en geëxamineerd
6. Certificering: wat staat er straks op het diploma-supplement?
7. Slot & bronnen

1. Het moment waarop niemand weet waar het over gaat

Een student staat in oktober tegenover een lijst van dertig keuzedelen, vier afkortingen, een Excel-rooster en twee vrijblijvende SLB-gesprekken op de planning — en moet vóór december kiezen welke 240 of 720 SBU haar opleiding gaat verrijken. Haar SLB'er heeft dezelfde lijst in de mailbox, maar weet eigenlijk alleen welke vier de school dit jaar aanbiedt.

Op een ouderavond in november vraagt een vader: “Wat is een keuzedeel eigenlijk? Telt het mee voor het diploma? Krijgt mijn dochter er een certificaat voor?” De docent geeft een antwoord dat ergens tussen “ja, eigenlijk wel” en “nou, het hangt ervan af” inzit. Dat antwoord is niet fout — het systeem zélf is genuanceerder dan een formulier toelaat. Maar voor de ouder is dat verwarrend, en voor de student het verschil tussen iets serieus nemen of er drie maanden onverschillig doorheen gaan.

Sinds 2016 is een keuzedeel verplicht onderdeel van elke mbo-opleiding op niveau 2, 3 en 4. Tien jaar later weet vrijwel niemand op de werkvloer écht hoe het systeem in elkaar zit. Niet de ouders, vaak niet de studenten, en zelfs niet altijd de docenten of studieloopbaanbegeleiders die het moeten begeleiden. Het zit niet aan slechte wil. Het zit aan een systeem dat in de wet helder is opgeschreven, maar in de praktijk over zes verschillende plekken is verdeeld: het kwalificatiedossier, de SBB-database, het roosterprogramma, het examenreglement, de eindtermen van het keuzedeel zélf, en sinds kort het certificeringsformulier op het diploma-supplement.

Dit white paper haalt dat allemaal uit elkaar. Geen beleidstaal — wel concrete antwoorden op de vragen die je krijgt in een SLB-gesprek of op een ouderavond: hoeveel uur is het écht, wat staat er straks op het diploma, kan een student het overdoen, waarom hangt zoveel af van wat de school dat jaar nét wel of niet aanbiedt — en wat doe je als de student kiest voor iets wat het rooster niet ondersteunt.

2. De bouw van een mbo-opleiding

Elke mbo-opleiding bestaat uit vier hoofdonderdelen²:

Onderdeel	Wat is het?	Hoeveel SBU?
Basisdeel	De vaste kerntaken en werkprocessen die horen bij het beroep. Beschreven in het kwalificatiedossier.	Het overgrote deel van de studielast
Profieldeel	Specialisatie binnen het beroep (bv. tussen verschillende richtingen binnen één dossier).	Variabel
Generieke onderdelen	Nederlands, rekenen, Engels (alleen niveau 4), loopbaan en burgerschap.	Vast deel
Keuzedelen	De verrijking van de opleiding — verplicht maar vrij in te vullen door school + student samen.	240, 480 of 720 SBU per keuzedeel

De totale studielast voor een opleiding bedraagt 1.600 SBU per jaar. Een driejarige niveau-4 opleiding telt dus 4.800 SBU totaal — waarvan een aanzienlijk deel naar keuzedelen gaat. Het exacte aantal verplichte keuzedeel-SBU verschilt per opleiding en niveau, maar zit standaard tussen de 720 en 960 SBU³.

Wat zegt de wet precies?

Keuzedelen zijn verankerd in de WEB (artikel 7.2.4). Ze zijn een verplicht onderdeel van de kwalificatie maar worden afzonderlijk beschreven en geëxamineerd. Een instelling is verplicht keuzedelen aan te bieden waaruit de student kan kiezen; het minimum is afhankelijk van de opleidingsduur. Bij BBL geldt expliciet dat het leerbedrijf invloed heeft op de keuze.

3. Studielast in SBU

SBU staat voor StudieBelastingsUur. Het is geen klokuur les, maar een richtlijn voor de totale tijd die een student aan het keuzedeel besteedt — inclusief les, opdrachten, zelfstudie, praktijk en toets. SBB stelt de SBU per keuzedeel vast. De drie standaardgroottes zijn:

SBU	Globaal omgerekend	Wanneer gebruikt
240 SBU	±6 weken voltijd, of half studiejaar parttime	Het meest voorkomende formaat. Standaard voor niveau 2 en 3.
480 SBU	±12 weken voltijd	Voor uitgebreidere keuzedelen, vooral op niveau 3 en 4.
720 SBU	Bijna een half jaar voltijd	Diepe specialisaties zoals "Verdieping hoefkunde" (K0114) of "Vorbereiding hbo kunstonderwijs" (K0184).

De student vult de SBU op verschillende manieren in: contacttijd met de docent, opdrachten op de werkplek (bij BBL), zelfstudie en de eindtoets. Het exacte mengsel hangt af van het keuzedeel en de school. Een keuzedeel als *K0125 Vorbereiding hbo* heeft veel zelfstudie; *K1532 Basisvaardigheden lassen* draait juist om praktijken.

4. Vijf aarden van keuzedelen

Niet elk keuzedeel werkt op dezelfde manier. SBB onderscheidt vijf **aarden** — de aard bepaalt het doel en hoe het keuzedeel zich tot het beroep verhoudt:

Aard	Functie	Voorbeeld
Verdiepend	Gaat dieper in op kerntaken die al in het beroep zitten. Maakt de student specialist.	K0023 Digitale vaardigheden gevorderd; K1006 Verdieping palliatieve zorg
Verbredend	Voegt vaardigheden uit een aanpalend beroep toe. Maakt de student flexibeler op de arbeidsmarkt.	K0080 Oriëntatie op ondernemerschap; K0490 Internationaal werken
Doorstroom	Bereidt voor op een vervolgopleiding (vooral hbo).	K0125 Vorbereiding hbo; K0184 Vorbereiding hbo kunstonderwijs
Generiek	Algemeen vormend, niet beroep-specifiek. Vaak talen of brede thema's.	K0985 Frans A1/A2; K1489 Duurzaam handelen niveau 1
Remediërend	Hulp bij hiaten in basisvaardigheden. Klein aantal keuzedelen, vooral op niveau 1 en 2.	K0440 Verrijking leervaardigheden

De aard is geen "label" maar een richtlijn voor de begeleiding: een verdiepend keuzedeel kies je als de student z'n vakbekwaamheid wil aanscherpen; een verbredend keuzedeel kies je als breedte op de arbeidsmarkt belangrijker is; doorstroom alleen als hbo concreet in beeld is. Voor SLB'ers is dit het belangrijkste keuzecriterium na "wat past bij de leerling".

Verwarrende edge case

Een keuzedeel kan in verschillende opleidingen *verschillende aarden* hebben. K0080 (Oriëntatie op ondernemerschap) is verbredend voor een verpleegkundige maar generiek voor een commercieel medewerker. SBB legt dit per koppeling vast in het kwalificatiedossier. In het keuzedeel-document zelf staat de "default" aard.

5. Aanbieden, volgen, examineren

Een keuzedeel doorloopt drie fases met steeds andere verantwoordelijken⁵:

5.1 Aanbieden — verantwoordelijkheid van de school

De mbo-instelling bepaalt welke keuzedelen zij beschikbaar stelt. Niet elk landelijk keuzedeel komt op het rooster: scholen kiezen op basis van docent-expertise, regionale arbeidsmarkt en logistiek (groepsgrootte, lokalen, materialen). Sommige scholen ontwikkelen keuzedelen zelf, andere kopen ze in bij externe aanbieders — daarover gaat *White Paper 2: Zelf maken of inkopen?*

5.2 Volgen — samenspel student + docent + (bij BBL) leerbedrijf

Tijdens het keuzedeel werkt de student aan opdrachten, doet praktijkactiviteiten en bouwt aan een portfolio. Bij de BBL-route doet de werkgever expliciet mee: hij bevestigt of de praktijktaken op het werk uitgevoerd kunnen worden. De docent begeleidt en beoordeelt formatief.

5.3 Examineren — gestructureerd, bij voorkeur extern gevalideerd

Elk keuzedeel kent een eigen examen. De school is verantwoordelijk voor de afname maar moet voldoen aan SBB-richtlijnen. Drie examineermogelijkheden komen voor:

Externe aanbieders leveren steeds vaker examenpakketten met gevalideerde toetsen. Dit verlaagt de werkdruk voor docenten en verhoogt de objectiviteit. Sommige aanbieders — zoals All You Can Learn — bieden examineren op afstand met digitale proctoring.

6. Certificering — wat komt er op het diploma?

Een afgesloten keuzedeel verschijnt op het **diploma-supplement**, een officieel bijlage bij het mbo-diploma. Dit is geen apart certificaat, maar een vermelding op het document dat de student bij afstuderen ontvangt:

Op het diploma-supplement staat per keuzedeel:

- De officiële naam (bijvoorbeeld "Digitale vaardigheden basis")
- De K-code (bijvoorbeeld K0022)
- De studielast in SBU (bijvoorbeeld 240)
- De aard (verdiepend, verbredend, etc.)
- Een eindcijfer of "voldoende"

Sinds 2020 is het bovendien mogelijk dat een keuzedeel **los gecertificeerd** wordt — een keuzedeel-certificaat dat ook zonder volledig diploma waarde heeft, bijvoorbeeld voor

zij-instromers of werknemers die zich willen omscholen. Voor SLB'ers betekent dit: ook studenten die hun opleiding niet afronden, kunnen een afgerond keuzedeel toch officieel op zak hebben.

De erkende waarde op de arbeidsmarkt

Werkgevers kennen keuzedelen lang niet altijd. Een onderzoek van de MBO Raad uit 2022 wees uit dat slechts 38% van Nederlandse werkgevers actief op keuzedelen let bij sollicitaties⁶. Dat verandert: branches zoals zorg, ICT en techniek hechten steeds meer waarde aan specifieke keuzedeel-vermeldingen ("AI-augmented werken", "Verdieping palliatieve zorg"), omdat ze direct iets zeggen over de inzetbaarheid op dag één.

7. Slot

Keuzedelen zijn geen losstaand pakket. Ze zijn de plek waar de mbo-opleiding flexibiliteit toont — voor de student, de school en de regio. Een goed gekozen keuzedeel maakt het verschil tussen een algemeen diploma en een diploma dat past bij wat de student wil worden.

Voor SLB'ers, decanen en onderwijsmanagers betekent dit dat het keuzedeel-keuze-moment serieus genomen moet worden. Niet als roosterpunt, maar als loopbaanmoment. Dat is precies waar *White Paper 3* verder op ingaat. En voor de strategische vraag van de school — zelf bouwen of inkopen — is er *White Paper 2*.

Alle 1.359 keuzedelen op één plek — vergelijk direct

Op [keuzedelen.info](https://www.keuzedelen.info) vind je per keuzedeel de volledige SBB-tekst, kerntaken, werkprocessen, vakkennis-bullets, gedrags-criteria en welke aanbieders het leveren. Plus de Adoptiescore: hoe vaak het is gekozen en bij welke scholen.

Maak bewustere keuzes. Begeleid studenten beter. Vergelijk eenvoudig.

www.keuzedelen.info

Vinden. Begrijpen. Ontwikkelen of inkopen.

White Paper 1 van 3 • Keuzedelen in het MBO • [keuzedelen.info](https://www.keuzedelen.info) • Editie 2026
Vrij te gebruiken door mbo-instellingen voor educatieve doeleinden.